

людини, допомагаючи краще розуміти світ, взаємодіяти з ним та розвиватися як особистості [1].

Література:

1. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. 460 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-381-4-12>

ЦІННІСНО-СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ КАРТ ТАРО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Железняк Д. С.

студентка I курсу магістратури

*Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Нині Таро переживає справжній бум популярності в соціальних мережах. Одні вірять у їхню здатність передбачити майбутнє або розкрити думки інших, інші ж ставляться до них з іронією. Під хвилею популярності та не завжди коректного використання, багато людей забувають про справжню суть та ідею Таро, перетворюючи їх на розвагу або інструмент для заробітку в TikTok. Це, своєю чергою, формує негативний стереотип, адже тепер Таро часто асоціюється з шарлатанством. У цій статті ми прагнемо розкрити Таро з різних сторін та дослідити їхню філософську глибину, виходячи за межі ворожіння та трендів.

Історія походження таро має безліч версій. Історики схиляються до того, що наприкінці 14 століття мандрівники та купці з Близького Сходу привезли до Європи гральні карти, які стали популярною розвагою серед усіх верств населення. Ці ранні карти, ймовірно, походять від карт мамелюків, які використовувалися в Єгипті та Сирії. З часом європейці почали адаптувати та модифікувати ці карти, а однією з ключових змін стало додавання козирів. В Італії 15 століття козирі еволюціонували в те, що зараз відомо як Старші Аркани Таро [3]. Ці 22 карти відрізнялися від звичайних гральних карт своїми складними зображеннями та символікою, часто черпаючи натхнення

з міфології, астрології та релігії. Таким чином, Старші Аркани Таро не є запозиченням з інших культур, а радше унікальним продуктом європейської культури пізнього Середньовіччя. Значення гральних карт еволюціонувало, й Таро стали використовуватися для ворожіння та самопізнання. Багата символіка карт Таро та їх архетипічні образи стали потужним інструментом для дослідження глибин людської свідомості.

Кожна карта колоди, кожен аркан містить у собі певну символіку, яка може інтерпретуватися по-різному. Ця багатогранність дозволяє використовувати Таро для дослідження особистих проблем та пошуку відповідей на складні питання. Перед нами постає художній образ, складений з символів: природних об'єктів, людей, що виконують певні символічні дії, тварин, предметів тощо. Назва карти, написана по краях, лаконічно пояснює зображення, розкриваючи його понятійно-символічний смисл. Цей смисл описує процеси та стани [4, с. 72].

Таро не є ворожилним інструментом у традиційному сенсі. Карл Юнг вважав, що символи Таро резонують з архетипами – універсальними моделями людського досвіду, що сягають глибин колективного несвідомого [5, с. 109]. Кожна карта містить у собі той чи інший архетип. Наприклад «Імператор-батько», «Верховний жрець – вчитель», «Імператриця – мати». Для Юнга Таро слугувало інструментом для дослідження та розуміння несвідомого. Він використовував карти під час сеансів з пацієнтами, щоб допомогти їм розкрити глибинні конфлікти, комплекси та архетипічні сили, що впливали на їх життя [1]. Отже, тут ми можемо зробити висновок, що карти не дають готових відповідей, а скоріше підштовхують до самоаналізу та пошуку власних відповідей.

Таро використовується також для самопізнання. Це ґрунтується на інтерпретації символів та їх зв'язку з особистим досвідом людини. Це може допомогти розібратися в складних ситуаціях, дослідити глибинні мотиви та емоції, й зрештою, сприяти особистісному зростанню [8].

Існує безліч філософських течій та інтерпретацій Таро, кожна з яких пропонує свій погляд на символіку та значення карт. Основними з них є:

- Езотерична: розглядає Таро як систему для ворожіння та передбачення майбутнього [7, с. 223].
- Психологічна: використовує символи Таро для дослідження особистості, глибинних мотивів та несвідомих процесів [2].
- Архетипічна: аналізує карти через призму архетипів та їх впливу на людську поведінку [10].
- Міфологічна: пов'язує символи Таро з міфологічними сюжетами та персонажами [9, с. 27].

Всупереч багатовікової історії та популярності, Таро залишаються предметом дискусій дослідників. Деякі дослідження свідчать про те, що Таро можуть бути корисними для самопізнання та дослідження емоцій. Однак інші дослідники стверджують, що Таро не є науково обґрунтованим інструментом і що їхні результати можуть бути пояснені когнітивними упередженнями, такими як ефект Барнума [6, с. 274]. Ефект Барнума – це схильність людей сприймати загальні твердження як такі, що стосуються їх особисто, навіть якщо ці твердження не є точними.

Отже, ми можемо стверджувати, що таро – це система символів, яка сягає корінням у глибини людської свідомості. Образи та архетипи резонують з універсальними моделями людського досвіду, відкриваючи шлях до самопізнання, дослідження особистості та духовного розвитку. Важливо пам'ятати, що Таро не дають готових відповідей. Вони не є ворожильним інструментом у традиційному сенсі. Їхня мета – підштовхнути до самоаналізу, розкрити глибинні мотиви та емоції, допомогти розібратися в складних ситуаціях та зрештою сприяти особистісному зростанню.

Література:

1. Fate-Matrix. (2023). Що таке Матриця Долі – історія, принципи та суть методу. URL: <https://fate-matrix.space/shho-take-matryczya-doli-istoriya-prynczypu-ta-sut-metodu/>
2. Ouspensky, P. D. The Symbolism of the Tarot: Philosophy of occultism in Pictures and Numbers. Leonardo Paolo Lovari, 2017.
3. ЕЗОТЕРА. Історія Таро та різноманітність систем, URL: https://esotera.space/esoteric/mantic/history-of-the-tarot/#Pohodzenna_kart_Taro
4. Кувичка, С. О. Види релігійних символів. *Грані. Філософія*, 2010. 4. 72 с.
5. Мещерякова, Ю. І. Стильові особливості структури роману Милорада Павича "Остання любов у Константинополі". *Студентські наукові записки. Серія "Філологічна"*. 2011. С. 109–111.
6. Новіцька, А. Ю., & Тодорова, І. С. Розпізнавання когнітивних викривлень та помилок – умова критичного мислення. Редакційна колегія, 2020. 274 с.
7. Петраш, А. І. Історичні передумови формування езотеричних ідей в Європі кінця 19-го–поч. 20-го ст. *Галичина*. 2016. 28. 220–228 с.
8. Савченко, Д. К. Символіка та дизайн карт Таро: історія і сучасність (Doctoral dissertation), 2023.
9. Сергієнко, А. В. Концепція і дизайн-проект колоди карт Таро за мотивами української міфології, 2023. 28 с.

10. Танасійчук, О. М. Комплексний міждисциплінарний підхід до класифікації архетипів особистості. 2014.

11. Русаков С. С. Езотерична складова у новітній світоглядній парадигмі. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2011. № 3. С. 101–105.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-381-4-13>

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Кушерець Т. В.

кандидат філософських наук,

доцент кафедри політології, права та філософії

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

м. Ніжин, Україна

Філософія науки кінця ХХ – початку ХХІ ст. все більше акцентує свою увагу на соціально-культурних аспектах наукової діяльності. Важливо підкреслити, що у центрі уваги перебуває не тільки вивчення впливу наукових досліджень на людське життя та соціальні відносини, але й складна взаємодія між соціальними відносинами, цінностями та науковими пошуками. Окрім цього, у фокус аналізу потрапляють внутрішні соціальні елементи та соціальна взаємодія, які властиві самому процесу дослідження. Те, що сучасна філософія науки надає цим питанням великого значення, не є випадковим, а обумовлене збігом впливових факторів. Одним із таких чинників є зростання масштабів соціальних рухів, у тому числі жіночого, представники якого здійснюють критику домінуючих парадигм розвитку науки. У галузі епістемології та філософії науки феміністська думка постає як альтернатива класичній методології наукового знання з характерними для неї принципами емпіризму, об'єктивності і раціоналізму. Ж.-М. К'юбільє зауважив, що «без врахування принципів особливостей кожної зі статей ... наука мала справу з «людиною взагалі», тобто з чоловіком у медицині, психології, різного роду врядуванні, дизайні і т. д.» [1, с. 101]. У нових концепціях історії науки спостерігається тенденція відходу від інтерналістської історіографії та виявлення значення соціальної динаміки і контекстуальних чинників. Антинормативні підходи в соціології науки разом із філософським зрушенням